

Županijski sud u Sisku u vijeću za ratne zločine sastavljenom od sudaca toga suda Snježane Mrkoci kao predsjednice vijeća, te Predraga Jovanića i Željka Mlinarića kao članova vijeća, uz sudjelovanje Blaženke Wolf kao zapisničara, u kaznenom predmetu protiv opt. MILANA ŠPANOVIĆA i dr. zbog kaznenog djela iz čl. 120 st. 1 OKZRH, u povodu optužnice Županijskog državnog odvjetništva u Sisku broj: KT-53/93 od 13. kolovoza 1993. godine, nakon održane glavne i javne rasprave u nazočnosti zamjenika Županijskog državnog odvjetnika u Sisku Ivana Petkača, opt. Milana Španovića i branitelja optuženika Antonia Kaleba odvjetnika iz Siska i Silvija Degena, odvjetnika iz Zagreba, dana 13. studenog 2009. godine objavio je i,

presudio je

Protiv

Opt. MILANA ŠPANOVIĆA, sina Stevana i Ankice rođ. Bunjac, rođenog 24. srpnja 1962. godine u Glini, s prebivalištem u Glini, Dragotina 11, po nacionalnosti Srbina, državljanina Republike Hrvatske, po zanimanju trgovaca, trenutno nezaposlen, bez prihoda, oženjen Danijelom, otac četvero djece, od toga dvoje malodobno, neosuđivan,

temeljem čl. 508 st. 3 ZKP (NN 71/06),

djelomično se stavlja izvan snage pravomoćna presuda Županijskog suda u Sisku broj: K-38/93 od 17. studenog 1993. godine u dijelu odluke o kazni, pa se **opt. Milan Španović** za kazneno djelo za koje je proglašen krivim temeljem čl. 120. st.1 OKZRH u vezi čl. 57 st. 2 toč. d KZ/98

osuđuje

NA KAZNU ZATVORA U TRAJANJU OD 3 (TRI) GODINE I 5 (PET) MJESECI

Temeljem čl. 63 st.1 KZ optuženiku se u izrečenu kaznu zatvora uračunava vrijeme provedeno u ekstradicijskom pritvoru od 13. lipnja 2006. godine do 18. kolovoza 2009. godine, vrijeme provedeno na izdržavanju kazne zatvora od 19. kolovoza 2009. godine do 21. kolovoza 2009. godine, te vrijeme provedeno u pritvoru od 22. kolovoza 2009. godine do 13. studenog 2009. godine.

Temeljem čl. 122. st. 4 ZKP opt. Milan Španović oslobađa se plaćanja troškova kaznenog postupka iz čl. 119 st. 2 toč. 1 i 6 ZKP.

Obrazloženje

Županijsko državno odvjetništvo podiglo je uvodno citiranu optužnicu protiv: I opt. Dušana Gavrilovića, II opt. Milana Radakovića, III opt. Milana Dabića, IV opt. Mirka Dabića, V opt. Milana Sladovića, VI opt. Dušana Španovića, **VII opt. Milana Španovića**, VIII opt. Stojana Jelića, IX opt. Stanka Jelića, X opt. Milana Galjena, XI opt. Momira Vukičevića, XII opt. Dragana Prusca, XIII opt. Nikole Janusa, XIV opt. Jovice Vinčića, XV opt. Dragana Jakovovića, XVI opt. Steve Varkaša, XVII opt. Đure Pavlice, XVIII opt. Milna Podunavca i XIX opt. Slavka Zrakića zbog kaznenog djela iz čl. 120 st. 1 OKZRH.

Županijski sud u Sisku donio je dana 17. studenog 1993. god. presudu kojom je I-XIX optuženika suđenjem u odsutnosti proglasio krivim zbog kaznenog djela iz čl. 102 st. 1 OKZRH, te ih svakog osudio na kaznu zatvora u trajanju od 20 (dvadeset) godina.

Navedena presuda postala je pravomoćna dana 28. veljače 1994. god.

Županijsko državno odvjetništvo u Sisku sukladno odredbi čl. 504 st. 1 i 2 ZKP/08 podnijelo je dana 6. veljače 2009. god. pod brojem KT-53/93 zahtjev za obnovu kaznenog postupka iz osnove u čl. 501 st. 1 toč. 3 ZKP/08, protiv: I os. Dušana Gavrilovića, III os. Milana Dabića, IV os. Mirka Dabića, VI os. Dušana Španovića, VIII os. Stojana Jelića, IX os. Stanka Jelića, X os. Milana Galjena, XI os. Momira Vukičevića, XII os. Dragana Prusca, XIII os. Nikole Janusa, XIV os. Jovice Vinčića, XVII os. Đure Pavlice i XVIII os. Milana Podunavca, **sa posebnom napomenom da se isti zahtjev ne odnosi na VII os. Milana Španovića.**

Ovom zahtjevu udovoljeno je rješenjem Vrhovnog suda Republike Hrvatske br. I KŽ-287/09 od 16. lipnja 2009. god. time da je sukladno odredbi čl. 507 st. 2 ZKP/08 **obnova kaznenog postupka dopuštena i za VII opt. Milana Španovića**, te je predmet vraćen u fazu glavne rasprave.

Predmetno rješenje zaprimljeno je u Županijskom sudu Sisku dana 19. kolovoza 2009. god., a istog dana pravosudne vlasti Velike Britanije izručile su Republici Hrvatskoj **VII os. Milana Španovića**, protiv kojeg je doneseno rješenje o obustavi izdržavanja kazne zatvora i određivanju pritvora.

Dana 5. listopada 2009. god. zakazana je glavna rasprava na koju je doveden VII opt. Milan Španović, te je vijeće uz suglasan prijedlog nazočnog opt. Milana Španovića i državnog odvjetnika, temeljem čl. 30 st. 1 ZKP razdvojilo kazneni postupak protiv opt. Milana Španovića kako bi se isti posebno dovršio iz razloga svrsishodnosti i efikasnosti postupka obzirom da se opt. Milan Španović nalazi u pritvoru dok su ostali optuženici nedostupni tijelima sudbene vlasti u Republici Hrvatskoj, te je neizvjesno da li će sud u dogledno vrijeme moći osigurati njihovu nazočnost.

Nakon što je zamjenik državnog odvjetnika pročitao optužnicu br. KT-53/93 od 13. kolovoza 1993. god. predsjednik vijeća pozvao je opt. Milana Španovića da se u smislu odredbe čl. 320 st. 3 ZKP izjasni kakav stav zauzima prema optužbi, pa je isti izjavio da se ne smatra krivim za kazneno djelo koje mu se stavlja na teret.

Kako je optuženik izjavio da se ne smatra krivim u smislu odredbe čl. 320 st. 7 ZKP ispitan je na kraju dokaznog postupka.

U dokaznom postupku sud je kao svjedoke ispitaio: Stjepana Fabca (list 603-604), Marka Lamzu (list 604-605), Miju Goršetu (list 496 i 605), Ivana Živkovića (list 494 i 605-606), Ivicu Kovačevića (list 606), Adama Mrakovića (list 608-609), Bogdana Badrića (list 609-610), Mariju Štajdohar (list 610-611), Mariju Nogić (list 611), Ivana Mladenovića (list 611-612), Janko Davidovića (list 613), Katarinu Liković (list 614), Miju Lamzu (list 614-615), Đuru Čačića (list 615), Milku Mičija (list 632-633), Danicu Gašparević (list 633), Katarinu Brdarić (list 633), Miju Tomčića (list 634), Ivana Brdarića (list 635) i Marijana Matijevića (list 635).

Na kraju dokaznog postupka pročitana je izvod iz KE (list 636), te je ispitan opt. Milan Španović (list 637-639).

Pozvan da iznese svoju obranu na glavnoj raspravi, **opt. Milan Španović** naveo je da je dana 18. kolovoza 1991. godine bio pripadnik čete koja je bila u sklopu TO i kao takav bio prisutan u selu Maja za vrijeme napada na selo. Naime, napad je organiziran direktno iz štaba TO i koliko je njemu poznato razlog su bili neki podaci da je put kroz Maju blokiran i da postoje rovovi u kojima bi se eventualno ukopale neke oružane jedinice sa Hrvatske strane. Također navodi da se taj put kroz selo Maja inače nije koristio i svi su koristili put do Gline i u druga mjesta nekim obilaznim putovima zbog čega su opravdano i smatrali da je taj put blokiran od strane nekih hrvatskih snaga. U toj akciji sudjelovalo je sigurno preko 1000 vojnika i sva ta sela Maja, Svračica, Dolnjaci i Prijeka bila su u potpunom okruženju. Nije mu poznato da bi vojska imala neko artiljerijsko naoružanje već zna da su svi imali pješačko naoružanje. On je izričito od komandira svoje čete Gavrilović Dušana zahtijevao da ga izuzme iz te akcije, obzirom da je od ranije poznavao puno mještana sela Maja jer je sa mnogima išao u školu i družio se prije rata. Međutim, komandir je odbio taj njegov zahtjev i naredio mu da sudjeluje u akciji zajedno s drugima i to upravo iz razloga što poznaje te mještane, jer je iz komande bila izričita zapovijed da se civilno stanovništvo i njihova imovina ne dira. Tijekom sudjelovanja u toj akciji on je puno stanovnika tog sela zaštitio, kako njih, tako i njihovu imovinu.

Sjeća se da je cijela akcija započela negdje oko podneva i trajala je relativno kratko, možda sat vremena, a on je sa svojom četom ušao u selo i sjeća se da su bili do kuće Milke Mičije, zatim Goršete, Lamze itd. i došli su do gostione Petrović Ilije gdje su se sastali sa drugima koji su ušli u selo s druge strane. Također navodi da je prije njih u selo ušao jedan policijski transporter sa kojeg je netko putem megafona upozoravao stanovništvo da iziđu iz kuća i predaju oružje, ukoliko ga imaju, jer da im se ništa neće dogoditi. Obitelj Goršeta nije poslušala to upozorenje pa je došlo do ulaženja u njihovu kuću, međutim, nakon što su Goršete i Mičije izišle iz te kuće, od tog trenutka on je počeo štititi sve civile koji su izlazili iz kuća. Oni su doista svi odvedeni do kuće Luke Dogana, ali ne zbog toga da ih se maltretira već naprotiv da ih se zaštiti dok akcija ne završi. Odgovorno tvrdi da dok je on sudjelovao u toj akciji nije bilo nikakve pljačke niti paleža, osim što se sjeća da je zapaljena štala Luke Dogana, ali ne zna da li je zapaljena od nekog puščanog metka ili na drugi način, niti zna tko ju je zapalio.

Nadalje navodi da od ukupno 19 optuženika koji su obuhvaćeni optužnicom ŽDO Sisak pola njih uopće nije bilo kritične zgrade u selu Maja, a što se već pokazalo i obustavama postupka u predmetima protiv Slavka Zrakića, Sladovića i Jakovovića. Također njegov brat Dušan Španović nije sudjelovao u toj akciji, a siguran je da nisu bili prisutni niti Jelić Stojan i Stanko, Dabić Mirko, Vukičević Momir. Kao što je već rekao cijela akcija završena je za otprilike sat vremena i kad su se jedinice koje su ulazile u selo sa raznih strana sastale, nakon što su svi vidjeli da nitko nije pružao nikakav oružani otpor, a nije je pronađeno neko oružje oni su se razišli.

Vezano za iskaz svjedoka Mičija Milke u kojem ga tereti da je otuđio berač kukuruza vlasništvo Lamza Marka, naveo je da je isti u cijelosti neistinit i nije točno da bi on u večernjim satima istoga dana došao i otuđio taj berač kukuruza. Naime, berač kukuruza je tako veliki i težak stroj da ga je potpuno nemoguće odvući sa vojnim džipom već bi za isto trebao neki traktor izrazito velike snage. Ne može objasniti zbog čega Milka Mičija njega ovako lažno tereti. Da svjedok Mičija Milka neistinито iskazuje evidentno je iz razloga jer je teretila i Zrakić Slavka da je otuđivao predmete i prehrambene proizvode iz kuća stanovnika Maje, a Zrakić Slavko je bio jedan od bogatijih ljudi, kako u tom kraju tako vjeruje i u cijeloj Hrvatskoj, pa je teško pretpostaviti da bi krao tranzistore i šunke iz kuća. On je također bio jedan od bolje stojećih u tom kraju jer je već prije početka rata imao sagrađenu obiteljsku kuću, lokal i registrirano poduzeće export-import i bavio se trgovinom.

Odgovarajući na pitanja optuženik je naveo da u to vrijeme nije imao nikakav čin već je bio običan vojnik i to je ostao do kraja rata. Također je naveo da se sjeća Stjepana Fabca i događaja u vezi s njim. Naime, za vrijeme akcije vojska je ulazila u kuće i pretraživala ukoliko stanovnici nisu izašli ispred kuće pa su tako dolaskom do kuće Fabca pronašli samo njegovu majku koja je rekla da se njezin sin krije u kukuruzima, nakon toga ga je pozvala, i on je doista izišao iz svog skrovišta i sjeća se da ga je netko udario šamarom po licu, ali ne zna tko je to bio. Međutim nije točno da bi ga tukli kundacima po tijelu. Stjepana Fabca su svi poznavali i znali su da je mentalno retardirana osoba koja boluje od epilepsije pa tvrdi da ga nitko iz Dragotine nije tukao, već je to mogao biti netko tko ga nije od ranije poznao.

Na daljnje pitanje branitelja zbog čega je Miji i Štefici Tomčić nosio paket sa hranom 1992. godine, optuženik je naveo da je njemu Đuro Pavlica rekao da su Mijo i Štefica Tomčić ostali u selu Svračica i da nisu pobjegli, a to su bili roditelji njegovog školskog kolege i prijatelja Ivica Tomčića za kojeg je znao da se već nalazi u hrvatskoj policiji. On je išao posjetiti njegove roditelje kako bi vidio da li su dobro i da li im nešto treba jer je siguran da bi Ivica tako postupio da se radi o njegovim roditeljima. Došao im je u kuću i vidio da Štefica mijesi nekakve rezance koji su bili crni, ne zna kakvo je to brašno moglo biti. Oni su se isprva uplašili jer ga nisu odmah prepoznali, međutim on im je rekao da se ne boje, nakon čega su sjeli i razgovarali pa im je on rekao da je najbolje da odu negdje jer se nikad ne zna što im se može dogoditi ako ostanu u Svračici. Nakon razgovora sa Tomčićima on je otišao u trgovinu kod svog imenjaka Milana Španovića u Dragotini i tamo nakupovao niz prehrambenih proizvoda koje je odnio Tomčićima.

Optuženik je dalje naveo da je točno dana 5. kolovoza 1995. godine kad je počela akcija „Oluja“ zajedno sa suprugom i dva sina napustio Hrvatsku, odnosno puno njih je bilo u toj koloni koja je napuštala Hrvatsku i otišao u Vojvodinu kod jednog rođaka. Međutim, tamo se nisu mogli dugo zadržati jer je u njegovoj kući bilo puno rodbine koju je zbrinuo pa je on sa obitelji otišao u Baranju gdje je bio sve do 1998. godine i tamo ishodio i hrvatske dokumente tj. putovnicu. Iste godine 1998. godine otišli su za Veliku Britaniju preko Budimpešte i tamo su se smjestili na način da je on zatražio politički azil. Od države su dobili kuću za stanovanje, a on je završio stolarski zanat i na taj način skrbio za obitelj. U lipnju 2006. godine uhićen je od strane Interpola i smješten u državni zatvor Velike Britanije kada

mu je priopćeno da je za njim raspisana tjeralica jer se vodi kazneni postupak zbog kaznenog djela ratnog zločina. Negdje u prosincu 2006. godine određen mu je kućni pritvor u kojem je boravio sve do 19. kolovoza ove godine kada je izručen RH. Navodi da je u nekoj mjeri i dobrovoljno pristupio u RH kako bi se taj postupak protiv njega konačno završio jer se ne smatra krivim za djelo koje mu se stavlja na teret i smatra da je neopravdano osuđen u prethodnom postupku.

Odgovarajući na pitanja zamjenika ŽDO optuženik je naveo da je prilikom napada na sela Maja i Svračica vidio prelete aviona ali nije vidio da bi isti i borbeno djelovali. Također kao što je već rekao, optuženik nije vidio da bi u selu Maja vidio da gore neke kuće osim sjenika Luke Dogana, time da u selu Svračica kritične zgrade nije bio.

Također nije vidio da bi u Maji gorio tzv. Dom jer je njegova četa došla samo do gostione Ilije Petrovića, a ta gostiona je prije Doma, međutim navodi da je nakon akcije, kad su se već svi razišli, prolazeći kroz selo Maja u pravcu Gline prošao i kraj tog objekta i vidio da gore pošta i trgovina. To je bilo već u poslijepodnevnim satima.

Sjeća se da je u dvorište Jage Fabec ušlo nekoliko vojnika dok je dosta vojske bilo na cesti, međutim nije vidio da bi netko od vojnika Jagi stavio bajunetu pod vrat.

On osobno kao naoružanje imao je automatsku pušku, a nikako „zolju“, ali se sjeća da je, kad su došli do kuće Milke Mičije i uočili da ona i njezin muž bježe prema Goršetinoj kući u koju su utrčali, netko iz ručnog bacača, a misli da je to bio Dragan Jakovović, ispalio granatu u tu kuću iz ručnog bacača.

Što se tiče civila koji su odvedeni pred kuću Luke Dogana, optuženik je naveo da njih u stvari nitko nije vodio nego im je samo bilo rečeno da idu u dvorište te kuće, ali isključivo radi njihove osobne sigurnosti time da su određena četiri vojnika koja su ih trebala tu čuvati.

Optuženik je dalje naveo da u toj akciji nisu sudjelovali pripadnici JNA, te da oni nisu kritične zgrade vidjeli nikakve rovove u selima, ali je na ulazu iz Dragotine u Maju bilo srušeno jedno stablo i mještani oba sela su se međusobno optuživali da su to napravili oni drugi. Prilikom njihovog ulaska u selo nitko nije pružao nikakav oružani otpor. Sjeća se da je čuo neko sporadično pucanje, ali ne može reći da li je to dolazilo s njihove strane ili je netko eventualno pucao iz sela. Misli da je toga dana u selu Maja bilo desetak civila, dok za Svračicu ne zna jer tamo nije bio

Inače u to vrijeme još nisu imali precizan ustroj pojedinih jedinica ali može reći da je dio njegove čete kojoj je na čelu bio Dušan Gavrilović, i to njih 50-ak, izvršavalo zapovijed iz komande štaba da se izvrši pretraga kuća radi pronalaženja oružja. Upravo zbog toga da se sačuvaju civili i njihova imovina kod obavljanja tiha pretraga, njegovu grupu je vodio sam komandir Dušan Gavrilović. Optuženik navodi da je on kao i mnogi drugi mobiliziran u te jedinice na način da je dobio poziv za mobilizaciju još u travnju 1991. godine kada su se te jedinice formirale. Već tada u travnju oni su zadužili i uniforme i naoružanje što znači da je on već tada imao maskirnu uniformu i automatsku pušku.

Svjedok Stjepan Fabac ispitan na glavnoj raspravi u svom iskazu je naveo je da se sjeća događaja iz kolovoza 1991. godine jer je i tada živio u Selu Maja i sjeća se da su te paravojne formacije među kojima je bio i Milan Španović došle u selo kada je upravo Milan Španović vikao po selu da svi iziđu iz kuća. Oni su svi izišli na cestu i tada je vidio kako vojska ulazi u kuće i pljačka imovinu ljudi. Njega je Milan Galjen, tom prilikom počeo i tući zato što se znao da je on dizao Hrvatsku zastavu kad je Tuđman pobijedio u Hrvatskoj. Nakon izvjesnog vremena u selo je došla još neka vojska i tada su ih pitali što rade, pa se ta grupa sa Španovićem razbježala. Navodi da je vidio da je Španović zajedno sa još trojicom među kojima je bio i Dušan Jelić bio glavni organizator te pljačke i paleža u njihovom selu.

Napad je počeo u jutarnjim satima negdje između 8 i 9 sati, a on se tada sa svojom majkom nalazio u njihovoj kući odakle je na njihov poziv izišao na cestu. Naime, kada je čuo da je vojska došla u selo pobjegao je u kukuruze, međutim nakon toga je čuo majku kako ga doziva i više mu da iziđe jer da joj prijete da će ju zaklati. On je tada izišao na cestu i onda ga je taj Galjen počeo tući. Vidio je i kad su srušili crkvu i cijelo vrijeme su pucali po selu iz raznog oružja. Oni su sve njih koje su izvukli na cestu odveli pod balkon Luke Dogana i tamo su tjeroali Brdariće, Šteficu i Zvonka da pjevaju četničke i ustaške pjesme. Do tog balkona Doganove kuće gdje su ih dotjeroali bila je udaljenost oko 50 m od njegove kuće i do tamo ga je tjerao Španović, Jelić i njihova vojska, time da su ga tukli, skinuli mu jaknu, odnosno tukao ga je i skinuo Mićo Galjen, i iz jakne mu je uzeo šteku cigareta kao i kazete sa glazbom. On je vidio Milana Španovića da zajedno sa ostalim ulazi u kuće i odnosi stvari i vidio ga je u nekom žutom „Fići“ za koji zna da je bio njegov. On je po selu išao sa tim „fićom“ redom i pokazivao koju kuću treba pljačkati, a koju srušiti. Na kraju su srušili sve kuće u selu i to na način da su selo bombardirali iz aviona. Sjeća se da je Milan Španović ulazio u kuću Tusić Milke, Ivana Mladenovića, Lamza Marka, Milke Mičija, Goršeta kuću i iz istih su iznosili sve što su našli vrijedno, televizore, krevete, traktore, plugove, i te stvari trpali na kamione. Inače, oni su kuće osim što su rušili odmah i zapalili, a sjećam se da su to bile kuće od Perice Lončarića, Zlate i Stipe Perića, Nikole Iška, zapravo sve su kuće u selu Maja zapalili. Sjeća se da je Španović u rukama imao automat, ali ne zna kakvo je oružje imao u automobilu. Sjeća se da je njegova paravojna postrojba vikala, da će za svakog poginulog srbina likvidirati 100 ustaša. Misli da ih je kritične zgrade u selu bilo najmanje 400 pripadnika te paravojske, a zapamtio je M. Španovića, Galjena, Stevu Jelića, Pavlicu i Stevu Varkaša jer su oni priskočili da ga tuku pa je onda Galjen rekao da će on sam. Sjeća se da je jedan od njihovih kojeg nije poznavao, kada je vidio da ga tuku rekao da ga više ne diraju jer će onda on njih istući. Nakon toga su ga prestali tući. Inače, druge osobe nije prepoznao zato što su bile maskirane i to na način da su bili namazani po licu, a nosili su SMB uniforme. Naime i ovi koje je prepoznao su bili maskirani tako što su bili namazani po licu, međutim te osobe je unatoč tome prepoznao. Inače, dok se nalazio sa ostalim mještanima ispod balkona Luke Dogana vidio je kako vojska pljačka kuće. Ljudi su ispod tog balkona stajali sve do navečer do 21 sat što znači ukupno oko 9 sati, sve dok nije došla jedna druga vojska koja je nosila neke sive uniforme i nakon što su ih pitali što to rade s nama ova paravojna formacija se razbježala. Inače, dok su tih 9 sati stajali ispod balkona njih su čuvala samo 4 vojnika koje nije poznavao osim jednog za kojeg zna da se zvao Baćo Miletić. Također se sjeća da su svi pljačkali kuće, a oni koji su odnosili stvari bili su u civilu i tovarili stvari u kamione. On nije mogao vidjeti tko je to jer je bio dosta udaljen, ali zna da su svi odnosili stvari iz kuća. Inače, ovi civili su prethodno čekali na cesti da vojska provali u kuće, a zatim su iz kuća odvozili stvari i to jedni za Dragotinu, a jedni za Ravno Rašće.

Odgovarajući dalje na pitanja, svjedok je naveo da je bolestan i da boluje od epilepsije. Opt. Milana Španovića poznavao je od ranije jer su išli zajedno u školu, obzirom da je on zbog bolesti dva puta ponavljao dva razreda kako bi završio ta dva razreda OŠ. Inače, oni su zajedno išli u OŠ u Selu Maja, ali ne u isti razred jer je Španović mlađi od njega. Ne sjeća se da bi tada u selu vidio i Dušana Španovića. Naime, on se dosta toga ne sjeća, time da se sjeća se da je plivao kroz neku vodu i da je vikao svome bratu da bježi jer da će ga ubiti. Sjeća se da je Milan Španović tada na glavi imao šajkaču i na njoj kokardu i bio je u uniformi koju je inače nosila JNA. Ponavlja da M. Španović bio jedan od glavnih organizatora te pljačke i paleža u njihovom selu i vido je da je imao neki spisak i ostalima govorio u koje kuće da idu i da ih ruše. Inače svjedok navodi da nije pripadao nekakvoj postrojbi tada nego je samo čuvao selo, ali nije imao nikakvo oružje.

Svjedok Marko Lamza ispitan na glavnoj raspravi u svom iskazu je naveo da nema neposrednih saznanja o događajima u selima Maja i Svračica iz kolovoza 1991. godine obzirom da se tada tamo nije nalazio već je bio u Zagrebu, tako da o događajima u tim selima 18. kolovoza 1991. godine može pričati samo na način da prepriča ono što je čuo od svojih susjeda koji su nazočili tim događajima. Naime, on je sam sutradan nakon tog 18. kolovoza 1991. god. u Petrinji dočekaio svoje susjede Šimuna i Anku Goršeta, Mičiju Milku i Ivana, koji su izbjegli iz Sela Maja i koji su mu pričali da taj dan selo još nije bilo srušeno do kraja već su bile zapaljene samo dvije tri kuće, ali su mu pričali da je toga dana negdje u večernjim satima u njegovo dvorište došli Milan Španović i Milan Galjen i da su iz njega odvezli njegov berač kukuruza. Naime, susjedi su mu rekli da su Španović i Galjen dolazili sa nekim luksuznim automobilom i gledali što on ima u dvorištu da bi zatim u večernjim satima došli i odvezli njegov berač kukuruza. Svjedok je dalje naveo da poznaje Milana Španovića od ranije dobro jer je prolazio pokraj njegove kuće kad je išao u školu, a u školu je išao sa njegovom kćeri. Poznaje njegove roditelje i djeda. Također mu je poznato da su Šimun i Ana Goršeta poznavali Španovića prije rata. Bračni par Goršeta ispričao mu je da su sve ljude iz sela natjerali da stoje ispod Doganovog balkona, i to sve dok nije naišla vojska JNA pa su se te paravojne postrojbe razbježale, a onda se i narod razbježao. Inače oni njemu nisu pričali previše detalja o tom danu, a niti ih je on ispitivao jer ih nije htio mrcvariti. Nije mu poznato gdje su prenoćili nakon što su pobjegli ispod Doganovog balkona. Njegova kuća je od Goršetine kuće udaljena oko 6 m. tj to su kuće koje su jedna nasuprot druge, a razdvaja ih ulica. Goršete i Mičije izričito su rekli da je tu večer, misli da je bila nedjelja, dan prije nego što su došli u Petrinju, M. Španović i Galjen odvezli berač iz njegovog dvorišta.

Svjedok Mijo Goršeta ispitan na glavnoj raspravi u svom iskazu je naveo da njemu osobno nije poznato ništa o događajima u Maji i Svračici u kolovozu 1991. god. jer se u to vrijeme nalazio u Sisku, međutim njegovi roditelji koji su ostali u Maji su mu pričali o tom događajima. Rekli su mu da je srpska vojska ušla u selo, a oni su se sakrili u nekoj ostavi ispod stepenica u njihovoj kući. Međutim vojska je pucala po vratima i našla ih u kući, a zatim su ih istjerali van i zajedno sa ostalim seljanima potjerali u dvorište Luke Dogana. Tamo su ih postrojili i oni su pomislili da će ih pobiti, međutim naišla je vojska JNA i rekla im da mogu ići svojim kućama. Sjećam se da su mu roditelji rekli da su među tom paravojskom prepoznali Galjena, Pavlicu i Španovića i da su oni od svih bili najgori, odnosno najgrublje su se ponašali prema mještanima. Roditelji mu nisu ništa konkretnije pričali o ponašanju optuženika osim što su rekli da je on na leđima nosio neku cijev, a oni ne znaju da li je to bila „zolja“, „osa“ ili ručni bacač. U njihovu kuću su ispaljene tri granate međutim njegovi roditelji nisu vidjeli tko je to napravio. Inače, tom prilikom je također srušena i crkva, ali bombardiranjem iz aviona, dok je društveni dom zapaljen. Međutim za crkvu nije siguran da li je baš taj dan zapaljena. Također je od svojih roditelja čuo da je toga dana zapaljena štala Luke Dogana i kuća Petra Lončarića. Međutim za druge kuće nije siguran mada misli da su taj dan zapaljene i kuće od Marka Brdarića i Mare Nogić. Ne sjeća se da li su mu roditelji pričali o tome kako je bio obučen M. Španović.

Svjedok Ivan Živković ispitan na glavnoj raspravi u svom iskazu je naveo da je kritične zgrade, sjeća se da je bila nedjelja u kolovozu 1991. godine, ali ne zna točan datum, 17 ili 18, negdje oko 15 sati popodne, možda i prije, počela pucnjava po selima Maja, Svračica, Dolnjaki, Prijeka i Joševica. Očito su bili u obruču okruženi sa svih strana vojskom i kada je ta pucnjava počela oni su se razbježali kojekuda, a on osobno pobjegao je u jedno polje kukuruza. Iz tog skrovišta čuo je da se puca po selima, razbija i lupa, a zatim je čuo kako netko na megafon govori „ustaše predajte se, položite oružje i izađite“. Ta pucnjava i razbijanje trajalo je više od jednog sata i nakon toga je sve prestalo. On je nakon par dana

vidio i čuo od ljudi da su zapaljene neke kuće u Maji i Svračici i da je srušena crkva u Maji. Time da je crkva bila raketirana ali ne zna iz kojeg oružja. Milana Španovića nije vidio u vrijeme kada su napadnuta ova sela o kojima je govorio, ali ga je vidio kao pripadnika srpske paravojske i to poslije tih događaja i misli da je on bio neki zapovjednik Martićevim specijalcima.

Svjedok navodi da dok se skrivao u tim kukuruzima nije vidio M. Španovića ali ga je viđao drugih dana, jer su oni nakon tog napada skoro svakodnevno dolazili, upadali u kuće, razbijali i pljačkali, a M. Španovića je viđao da se vozi u žutom „Fići“. Svjedok navodi da se zapravo cijelo vrijeme skrivao i nije mogao dobro vidjeti što se zapravo događa u selima. Sjeća se da je optuženik imao maskirnu uniformu, na nadlaktici mu je pisalo „milicija Krajina“, a na kapi je imao „kokardu“. Ne može točno reći koliko je vojske kritične zgrade napalo sela, ali mu se čini da je u Dolnjake ušlo njih oko 50. Nije mu poznato niti tko je rukovodio tim napadima, a misli da je netko govorio da je to bio Joso Kovačević. Tom zgodom bila je izrazito jaka paljba po tim selima, pa su se čak i ljudi srpske nacionalnosti čudili što smo mi toliko krivi da je tolika vojska napala na nas.

Svjedok Ivica Kovačević ispitan na glavnoj raspravi u svom iskazu je naveo da o događajima od 18. kolovoza 1991. godine u selima Maja i Svračica ne može puno reći zbog toga što se on toga dana nalazio u svom selu Dolnjaci i kada je otpočeo napad na sela on je pobjegao i sakrio se u šumu u okolici sela tako da nije video što se točno događalo dok je vojska bila u selu. Nakon što je napad prestao on se vratio u selo i vidio da je bilo zapaljeno nekoliko gospodarskih objekata, a ne sjeća se da bi gorile i kuće. Nije mu poznato što se događalo u Maji i Svračici.

Svjedok Adam Mraković ispitan na glavnoj raspravi u svom iskazu je naveo da je u početku rata 1991. godine obnašao dužnost komandanta Štaba TO Općine Glina i u to vrijeme je prebivao u Glini. Nakon par mjeseci dao je ostavku na to mjesto i počeo obavljati neke pozadinske poslove. To je radio sve do siječnja 1992. godine kada se vratio natrag u Predionicu gdje je bio i prije zaposlen. Poznato mu je da je izvršen napad na sela Maja i Svračica, međutim on u istom nije sudjelovao ali je čuo da su napad izvršile dobrovoljačke čete iz Dragotine, međutim da li je to točno ne može kategorički tvrditi. Inače, Milana Španovića poznaje od prije rata jer je bio zet njegove jedne suradnice. Nije ga poznavao naročito dobro, ali ga je u ratu ponovno sreo dok je obnašao dužnost komandanta divizije protuzračne obrane. Tada je Milan Španović bio dodijeljen u njegovu jedinicu. To je bilo negdje 1992. ili 1993. godine, uglavnom u vrijeme napada na Maslenicu kada je došlo do opće mobilizacije. Nije mu poznato što je Španović do tada radio ali zna da ga je viđao u Glini s time da kad je došlo do opće mobilizacije i formiranja tih brigada, dragovoljačke čete su prestale postojati jer su svi pripadnici bili mobilizirani u te brigade. Kada je rekao da je Španovića viđao po Glini isti je bio obučen u maskirnu uniformu, a to je zapazio iz razloga jer su takve uniforme bile rijetke. Ne može tvrditi da ga je vidio i naoružanog, toga se ne sjeća ali u to vrijeme su svi uglavnom bili naoružani.

Odgovarajući na pitanja svjedok je naveo da misli da je Dušan Gavrilović bio zapovjednik dobrovoljačkih četa iz Dragotine. On je čuo iz pričanja ali nije siguran, da su upravo te čete napale sela Maju i Svračicu, međutim bilo je logično jer se radi o susjednim selima. Nije mu poznato tko je organizirao taj napad na Maju i Svračicu, međutim jednom prilikom je Joso Kovačević rekao da u tim selima postoje bunker na brdu iznad crkve u Maji, a koje bi iskopali pripadnici hrvatske vojske ili MUP-a. On osobno nije vidio te rovove jer nije bio na tom brdu, ali koliko zna nikakvih rovova nije bilo.

Dok je Španović boravio u njegovom bataljunu nije imao nikakav čin nego je bio poslužitelj na protuavionskim raketama „Strela 1“. To je zapravo značilo da je on bio običan vojnik i da nije imao nikakvu posebnu funkciju. U svakom slučaju Španović je u tom bataljunu bio nakon napada na Maju i Svračicu. Sjeća se da je jedan puta zvao vojnu policiju da uhiti optuženika i to iz razloga jer se nije pojavio na položaju i to u nekoliko navrata. To bi ustvari značilo da on nije želio dolaziti na položaje pa je zbog toga boravio i u zatvoru iz kojeg ga je na kraju on izvukao na molbu njegove supruge i njezine majke. Nakon toga optuženik se redovito pojavljivao na položajima. Poznato mu je da je svuda bilo pljačke i paleža, međutim za to nije postojala nikakva generalna naredba da se tako radi. A kada se uočilo da je takvo ponašanje uzelo maha, organizirani su presretači koji su osobe koje su otuđivale imovinu, zaustavljale, oduzimali im imovinu i oduzete stvari odvozili u neko skladište u Jukincu. Svjedok je dalje naveo da je podnio ostavku u Štabu TO, prije inkriminiranih napada na sela Maju i Svračicu, kada je njegovu dužnost preuzeo Stanko Divljakinja i ne može decidirano reći da li su ti napadi izvedeni po naredbi štaba TO, a što se tiče izvještaja tako nešto nije vidio osim što se pričalo da su ti napadi izmakli kontroli i da se nisu smjeli dogoditi, odnosno nisu se smjela pljačkati i paliti sela.

Svjedok Bogdan Badrić ispitan na glavnoj raspravi u svom iskazu je naveo da je u kolovozu 1991. godine bio u svom selu Dragotina i toga dana su ga pozvali zajedno sa ostalima iz sela da idu u selo Maja da raščiste cestu kako bi ljudi mogli prolaziti jer tamo navodno ima neke hrvatske vojske. On je uzeo oružje koje je imao kod kuće, a to je bila poluautomatska puška tzv. „papovka“ i krenuo zajedno sa njima i kad je došao negdje do treće kuće u selu Maja, on je sjeo zajedno sa civilima koji su se nalazili ispred te kuće. Ne može se sada sjetiti kako su se ti civili zvali, a sjeća se samo pok. Mičije. Sada se prisjeća da su ti civili bili ispred kuće Luke Dogana. Kako su ti civili došli do te kuće ne zna, ali mu je jedan koji je valjda bio neki zapovjednik rekao da bude pored tih civila, a sa njim su ostala još dvojica njihovih naoružanih ljudi. Oni su sa tim civilima normalno sjedili i pušili. U svakom slučaju tamo su sjedili oko pola sata – sat, kada je došao isto neki starješina i rekao im da svi idu kući i tim civilima i njima. On je tog starješinu zamolio da te ljude zaštiti. Inače na sela nije bio izvršen nikakav napad već samo intervencija kako bi se raščistila cesta. Isto tako ne može se sjetiti poimence tko je bio sa njim niti se može sjetiti koliko je tih civila bilo ispred kuće Luke Dogana. Također ne sjeća se da bi bile zapaljene kuće ili štale, osim da je gorio jedan svinjac. Kategorički tvrdi da M. Španovića tom prilikom nije vidio, a niti tko je bio zapovjednik njihovih odreda, time da Dušana Gavrilovića poznaje jer mu je bio prvi susjed. Sjeća se da u selu nisu nikog zatekli osim mještana time da je i on osobno čuo da je u selo išao neki transporter sa kojeg se preko megafona ljudima u selu govorilo da se ništa ne boje, da im se ništa neće dogoditi. Ne sjeća se da bi ih se tom prilikom pozivalo van iz kuća. Svjedok je posebno napomenuo da toga dana kada je on čuvao ljude ispred kuće Luke Dogana u selu Maja ništa se nije dogodilo, nitko nije pucao i niti jedna kuća nije bila zapaljena dok je on tamo bio.

Svjedok Marija Štajdohar ispitan na glavnoj raspravi u svom iskazu je navela da je kritične zgrade bila u svojoj kući u selu Maja i da je u jednom trenutku naišao jedan transporter, a iza njega je bilo 15-ak uniformiranih i naoružanih ljudi, te maskiranih na način da su bili namazani po licu i imali su marame preko čela. U jednom trenutku ušli su u njezino dvorište i tražili vode, a jedan visoki muškarac je uperio u nju pušku i pitao ju gdje su joj muž i sin. Nakon što im je rekla da njih nema, pitao je što ima u jednoj ostavi pa mu je rekla da se tu nalazi mužev alat jer je on vodoinstalater. Muškarac je ušao u taj podrum i izišao van i dok je ona bila prisutna nisu ništa uzimali. Kada su ti ljudi otišli iz njenog dvorišta ostala je kod kuće i namirivala stoku do navečer, a onda se njih nekoliko žena našlo i to ona, pok. Kata

Brdarić iz Gline, Kata Brdarić iz Maje te Matijević Marija pa su tu noć spavale na sjeniku. Dok su bile na sjeniku čule su pucketanje vatre, a Nogić Marija koja je također bila s njima rekla je da to gori njezina kuća i štala, a također je gorila i kuća Brdarić Kate. Naime, ona ne zna što se događalo više u selu pa joj nije poznato niti što je bilo sa crkvom niti sa društvenim domom, jer su odmah u jutro otišli u Glinu i zatim kod sina u Sisak, gdje je ostala pet godina kao prognanik. Milana Španovića u selu toga dana nije vidjela, time da ga je od ranije slabo poznavala. Naime, više je poznavala njegovog brata koji je sa veterinarima po kućama cijepio životinje. Napad na selo je počeo oko 13,00 sati i time da nije bilo pucanja niti granatiranja, naime ona to nije vidjela niti čula mada se njena kuća nalazi u sredini sela.

Svjedok Marija Nogić ispitana na glavnoj raspravi u svom iskazu je navela da se sjeća dana 18. kolovoza 1991. godine bila je nedjelja i ona se nalazila u svojoj kući. Odjednom je čula veliku viku i galamu sa ceste – netko je vikao pobit ćemo vas, poklat ćemo vas. Također je čula i pucjavu. Tada joj je jedan susjed rekao da bježi jer je u selu vojska pa je pobjegla u svoj vrt i sakrila se u jednu grabu. Tu je provela cijelo poslijepodne dok se nije sve utišalo, ali je vidjela sa tog mjesta dim na više strana i zaključila da gore neki objekti mada nije znala koji. U jednom trenutku vidjela je da gori i njezina štala, a kad je došla do kuće vidjela je da joj je zapaljena i kuća. Odnosno vidjela je da je u kući nešto gorilo ali se to samo i ugasio tako da njezina kuća nije izgorjela. Taj put ništa nije izneseno iz njezine kuće, a ona je sutradan otišla iz sela i nije se vraćala do poslije „Oluje“. Inače, noć prije njenog odlaska ona i još neki ljudi prespavali su na sjeniku susjedove štale i sjeća se da ih je bilo najmanje 7 do 10. Inače taj susjed kod kojeg su spavale na štali zvao se Matijević Mijo i on im je pričao kako je ta vojska vezala njega žicom i odvela do mosta gdje su pucali u crkvu i govorili mu „gledaj dede kako ti rušimo crkvu“. Inače ljudi na tom sjeniku nisu međusobno pričali što im se dogodilo jer smo svi bili u velikom strahu. Nakon što su otišli iz sela neke žene su njoj pričale da su tom prilikom bile odvedene do kuće Luke Dogana i da su tamo bile natjerane da plešu Kozaračko kolo. Inače, Milana Španovića ne poznaje, a poznavala je njegove roditelje, djeda i baku, ali njega je znala kao dijete dok je išao u školu u Maju. Nije ga vidjela tom zgodom u Maji kad je na selo izvršen napad. Poznato joj je da su tom prilikom izgorjele kuće Marka Bradrića, zadružni dom u sklopu kojeg su bile dvije trgovine i pošta, a izgorjela je i kuća jedne romkinje. Toga dana selo su nadlijetali avioni, nadlijetali su crkvi i granatirali ju. Ona je to sve vidjela nakon što je izišla iz te grabe u kojoj se skrivala. Poznati su joj bračni par Goršeta koji živi u Gornjoj Maji dok ona živi u Donjoj Maji.

Svjedok Ivan Mladenović, ispitana na glavnoj raspravi u svom iskazu je naveo da se sjeća toga dana kada je izvršen napad na selo Maja kada je u jednom trenutku kroz selo prošlo vozilo sa kojeg su na razglas govorili da mještani predaju oružje, ukoliko ga imaju u kućama i da iziđu na cestu. On i ostali mještani su izišli na cestu i oni su ih potjerali do kuće Luke Dogana gdje su stajali ispod betonske deke. Tada je počela pucjava po selu i granatiranje crkve koju nisu uspjeli sa tim granatama srušiti. Oni su pod tom dekom kod Luke Dogana stajali oko 2 sata nakon čega je iz Dragotine stiglo naređenje da ih se pusti kućama. Za to vrijeme dok su tamo stajali svjedok je vido da je planuo svinjac Luke Dogana i potpuno je izgorio, a unutra su bile svinje koje su dijelom pobjegle. Misli da je tada kroz njihovo selo prošlo od smjera Dragotine prema Ravnom Rašću sigurno oko 200 vojnika ali su pucali uglavnom u zrak, odnosno kad god su prolazili tako su pucali kao da je gorjela zemlja. Nakon što su ih pustili ispod te „deke“ on je otišao svojoj kući koja nije bila dirana, a niti mu je nešto tada nedostajalo iz kuće. Svjedok dalje navodi da Milana Španovića ne poznaje mada je poznavao jednog čovjeka koji se isto zvao Milan Španović koji je bio trgovac u Dragotini i nije nikada odlazio iz Dragotine. Inače od tih vojnika koji su ušli u selo on je prepoznato Đuru Pavlicu iz Dragotina i taj Pavlica je poginuo u Kninu. Nije više nikoga od vojnika prepoznao.

Odgovarajući na pitanja svjedok je naveo da njih nitko posebno nije vodio do Doganove kuće, već ih je vojska istjerala van i tjerala do te kuće. Također se sjeća da je po izlasku na ulicu vidio Stjepana Fabca kojeg su vojnici udarali nogama i kundacima. Nakon toga su ga doveli među njih koji su stajali u dvorištu Doganove kuće. Inače nije poznavao te vojnike koji su Fabca doveli. Sjeća se da je bilo jako puno vojske jer je ta vojska legla u kanale pokraj ceste i pucala tako da je „zemlja gorila“.

Svjedok Janko Davidović ispitan na glavnoj raspravi u svom iskazu je naveo da je kritične zgrade bio u svojoj kući u Svračici kada je u jednom trenutku čuo galamu i obavijest preko razglaša da svi predaju oružje i da iziđu iz kuća te da im se ništa neće dogoditi. On se uplašio i nije povjerovao u tu obavijest te je pobjegao u šumu. Sa svih strana se čula jaka pucnjava, a vidio je i da su zapaljene kuće Mate i Mije Davidovića i štagalj Katarine Tomčić. Naime, to je vidio sutradan kada se vratio u svoju kuću kako bi uzeo neke stvari. U svojoj kući je vidio kako je sve demolirano i ispreturano, a njegova majka koja je ostala u kući rekla mu je da su ju neki vojnici maltretirali dok su joj drugi govorili da se ne boji. Majka nije nikoga od tih vojnika prepoznala. Milana Španovića poznaje od prije rata jer je radio u trgovini u selu Maja dok ga tijekom rata nije viđao. Sa pozicije u šumi gdje se sakrio nije mogao vidjeti niti prepoznati nikoga ali je čuo avion koji je nadlijetao i granatirao crkvu Sv. Ilije koja se nalazi između sela Maja i Svračica. Transporter sa kojeg je govoreno na razglas došao je iz pravca sela Maja, a on je vidio kada je počeo bježati da je odmah zapaljena kuća Mate Davidovića. Inače oni su u selima držali straže, a od naoružanja su imali nekoliko karabina i dva automata, time da su prolazi kroz selo bili potpuno slobodni i u istima nije bilo nikakve hrvatske vojske, stoga nije bilo nikakvog otpora u selu za vrijeme napada već su svi ljudi pobjegli i sakrili se.

Svjedok Katarina Liković ispitan na glavnoj raspravi u svom iskazu je navela da joj ništa nije poznato o događajima u selu Maja i Svračica 18. kolovoza 1991. god. jer je stanovala u selu Prijeka gdje joj je kuća, dok opt. Milana Španovića ne poznaje.

Svjedok Mijo Lamza ispitan na glavnoj raspravi u svom iskazu je naveo da je kritične zgrade bio sa svojom suprugom u kući u Svračici kada je naišao jedan vojni transporter i vojska s njime te su preko megafona govorili da mještani predaju oružje. On se uplašio i pobjegao dok je njegova supruga ostala. Tom prilikom je vidio da su zapalili štagalj Mije Tomčića time da su uhvatili Franju Davidovića i bacili ga na sijeno, a zatim to sijeno potpalili. Franjo se ipak uspio spasiti jer je vojska otišla sa tog mjesta. Kada se vratio u svoju kuću vidio je da je sve ispreturano i razbacano, a žena mu nije znala reći što su tražili. Taj puta nisu ništa otuđili iz kuće, ali su nakon toga dolazili i traktorima i autima odvozili što su htjeli. Svjedok navodi da su njemu konkretno otuđili traktor, berač kukuruza i prikolicu. Kritične zgrade sa okolnih brda selo je zasipano jakom paljbom kao da je pravi rat.

Svjedok Đuro Čačić ispitan na glavnoj raspravi u svom iskazu je naveo da je kritične zgrade živio u selu Ravno Rašće i u to vrijeme su paravojne srpske snage krenule u napad na cijelo tzv. „Majski bazen“, a pod čime se podrazumijevaju katolička sela Maja, Svračica, Doljnjaki, Prijeka, Joševica i jedan dio Ravnog Rašća u kojem su bile ukupno 22 katoličke kuće. Napad je uslijedio na način da se krenulo prema svim tim selima i pucalo iz svih naoružanja i artiljerije. Čak je i avion nadlijetao i granatirao crkvu Sv. Ilije u Maji. Njega su inače u nekoliko navrata pokušali uhititi jer je bio predsjednik Narodne stranke u tom kraju ali je on uvijek na vrijeme pobjegao. Pobjegao je i tom prilikom kad je bio napad na navedena sela i to u šumu, a sa pozicije na kojoj se nalazio mogao je čuti kako se preko megafona mještani pozivaju da predaju oružje i da im se ništa neće dogoditi, ali ako jedan njihov pogine

